HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר רבה מ"ט דרב משום דלא מסיים אתריה ואיכא דאמרי אמר רבה מ"ט דרב משום דקסבר [א] כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו מאי בינייהו איכא בינייהו דאמר ליקנו לי בארבע אמות מגו שמונה מאן דאמר משום דלא מסיים אתריה הא לא מסיים אתריה ומאן דאמר משום כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו האי כארבע אמות דמי דהכא ארבע אמות קאמר גופא [ב] אמר רבה כל דבר שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו איתיביה אביי לרבה [ג] [א] המרבה במעשרות פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלין אמאי לימא כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו שאני מעשר דאיתיה לחצאין דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין (א) [ד] ואמרי [ה] (רבה) [ב] יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות [ו] דתנן [ג] קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין והרי תודה דליתה בטעות וליתה בזה אחר זה [ז] ואיתמר תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו עלה מ' מתוך שמונים ר' יוחנן אמר [ד] לא קדשו עלה מ' מתוך שמונים הא איתמר עלה אמר ר' [ח] (זירא) [ה] הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשו שמונים כולי עלמא לא פליגי דלא קדשו כי פליגי בסתמא מר סבר לאחריות קא מכוין ועל תנאי אייתינהו

ומ"ס

מאי טעמא דרב. בשלמא לשמואל לישנא קמא מיסתברא מילתיה דמכל מקום קנה שביתה תחת האילן אבל אין אנו יודעין איזו ד' אמות קנה הלכך ידו על התחתונה ומפסיד מארבע' אלפים כשיעור תחתיו של אילן בא למדוד מכאן מודדין לו מכאן: **משום דלא סיים אתריה.** וכיון דלא סיים לא קני ליה מידי: **כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו.** דכיון דאם סיים ד' צפוניות אינו יכול לחזור בו לברור ד' דרומיות להיות לו שביתה כאן וכאן כי אמר נמי כולהו כחדא כגון הכא דאמר שביתתי תחתיו לא אמרינן ליקנו: **ארבע מינייהו מגו תמני.** להכי נקט מגו תמני דלקמן [ט] מוקמינן באילן שיש תחתיו ח' אמות: **המרבה במעשרות.** אחד מחמש או מח': **פירותיו.** שסילק לצד אחר חולין מתוקנין הן אבל המעשרות שנותן ללוי מקולקלין הן שהרי טבל מעורב בהן כשנתן קב השמיני לא חל שם המעשר אלא על הראוי למעשר והשאר טבל הוא דמעשר בהדיא אמר רחמנא שיעור אחד מעשרה ולא דמי לתרומה שניטלת בעין יפה ובעין רעה ובבינונית [י] דבתרומה לא כתיב בה שיעור: **אמאי.** פירותיו מתוקנין: **נימא כל שאינו בזה אחר זה.** דאילו הוה מפריש מעשר כהלכתו והדר שקל תו וקרייה עליה שם מעשר על חולין שניתקנו כבר לא חייל עליה שם מעשר והשתא נמי כי אפריש האי טופיינא עם מעשר לא ליחול שם מעשר אפילו על הראוי למעשר כי היכי דאמר גבי שביתה דלא קני ארבע מינייהו מגו תמני כי לא אמר ארבע בהדיא: **שאני מעשר.** דלהכי פירותיו מתוקנין דעל כל גרגר וגרגר שבו חל השם עליו לפי חשבון הראוי למעשר כגון הפריש אחד מחמשה קדש כל גרגר חציו אבל גבי שביתה ליכא למימר דשייכא בכל תחתיו של אילן דארבע אמות כהדדי בעינן: **דאי אמר תיקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה.** והאי כיון דאפריש כפלים וקרא עליה שם מעשר כמאן דאמר תיקדוש כל חיטתא לפלגא: **והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין.** דאי אמר חצי טלה זה חולין והחצי מעשר לא אמר כלום ליקדש לחצאין דכל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש [כ] אמר רחמנא [ל] (יהיה כולו קדוש לשם מעשר) וליתיה נמי בזה אחר זה שאם קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אינו קדוש וכי קרא לשניהם עשירי בבת אחת אמרינן דחד מינייהו מעשר גמור דאמר רבה עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה דחד מינייהו מעשר ואידך הוי אחד עשר שקראו עשירי ואילו הוה ידע ביה כגון שטעה וקרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי קיימא לן דעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ומה בין שלמים למעשר שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונפדין במומן ותמורתן קריבה מה שאין כן במעשר והשתא דקראן בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שנקרא עשירי בעו תרוייהו תנופת [ס] חזה ושוק וסמיכה ולבי אומר דאינו מברך על התנופה ועל הסמיכה דלא ליהוי ברכה לבטלה ונסכים יביא נסכי קרבן אחד על תנאי ויאמר אם זה שלמים יהיו על זה ואם לאו יהיו על חברו. אלמא מדחל שם מעשר אחד מינייהו שמע מינה אע"ג דלא קדיש אחד עשר אם קרא לעשירי עשירי דהוי עשירי וקרא לאחד עשר עשירי אפילו הכי כי קראן בבת אחת קדיש חד מינייהו בעשירי: **שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות.** כגון אם טעה בעשירי וקראו תשיעי ולאחד עשר עשירי קדוש אחד עשר משום קריאת השם וקרב שלמים דתנן כו' ובפרק בתרא דבכורות ילפינן מקראי הלכך כי קראן כאחד לא מעכב י"א על העשירי מלחול עליו שם גמור דהא י"א גופיה זימנין דקדוש בקריאת שם מעשר כגון היכא דקרייה לעשירי שלפניו תשיעי והא דרבה בפרק בתרא דבכורות: **והרי תודה.** דלחמי תודה מ' חלות כדאמר במנחות (דף עז.): **דליתה בטעות.** אם הפריש לחמי תודתו וטעה וסבור שלא הפריש וחזר וקרא שם על מ' חלות אחרות לא קדשי דהא טעה ותנן הקדש טעות אינו הקדש במסכת נזיר (דף לא.) וליתה נמי בזה אחר זה שאם הפריש מ' לתודתו ושחט הזבח עליהן וחזר והפריש לה מ' אחרות לא קדשי וכי שחטה על שמונים בבת אחת אמר חזקיה דקדשי מ' מתוך שמונים. שחיטת התודה מקדשת הלחם כדתניא במנחות (דף עח:) קרבנו על זבח [ויקרא ז] מלמד שאין הלחם קדוש אלא על הזביחה: **יקדשו ארבעים.** הא מ' קאמר. וגבי שביתה נמי הא אמרן דאי אמר לקנו לי ארבע מתוך תמני קני: **לאחריות קא מכוין.** שאם יאבדו או יטמאו אליין יפטור באליין והוה ליה כאומר יקדשו ארבעים מתוך שמונים:

כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. ואומר ר"י דלא דמי לתמורת עולה ושלמים אע"ג דליתא בזה אחר זה איתא בבת אחת כדאיתא בכילד מערימין (תמורה כה:) ובפרק שני דזבחים (דף ל.) דהתם אפשר להתקיים שניהן כדאמר התם דתרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים אבל הכא לא קנו כל ח' אמות והי מינייהו מייתית דאי קני הני ד' לא קני הני ד' ובמקדש אשה ובתה אי תפסי קדושין בהא לא תפסי בהא וכן כל הני דמייתי בסמוך ובפרק ב' דקידושין (דף נא.) וכן קיים ליכי ומופר ליכי בנדרים (דף סט.) ועוד פי' ר"י טעם אחר ולא נתיישב לפירושו ההיא דנדרים: **שאני מעשר דאיתיה לחצאין דאי אמר תיקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה.** כדפירש בקונטרס שהמעשר על כל גרגיר שבו חל השם לפי החשבון הראוי למעשר כגון הפריש אחד מחמשה קדש כל גרגיר חציו אבל גבי שביתה ליכא למימר הכי דהא ארבע אמות כי הדדי בעינן ומיהו קשה הא דפריך והא מעשר בהמה דליתיה לחצאין כי איתיה נמי לחצאין תיקשי ליה אמאי עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה כי מטעם חצאין לא היה ראוי להיות מעשר רק חצי של כל אחד ואחד כמו במעשר דגן כדפירש הקונטרס וי"ל נהי דאיתיה לחצאין הוה קשיא ליה קושיא אחריתי מכל מקום הך פירכא דפריך אמאי שניהן קדושין כל עיקר לא הוה מצי לאקשויי ולר"י נראה לפרש הכי שאני מעשר דאיתיה לחצאין פירוש בזה אחר זה שאם אמר סאה אחת (ב) מהם מעשר כל חצי חטה וחטה ואחר כך אמר גם כן בסאה האחרת חל מעשר בשתיהן במקצת וכיון דאיתא לחצאין בזה אחר זה גם בבת אחת ישנה להיות חל מעשר על סאה אחת והאחרת תהיה טבל: **ואמר רבה יצאו שנים בעשירי כו'.** וא"ת דלמא התם היינו טעמא משום דאי אפשר לצמצם והאחד יצא תחילה ואפילו בלא קריאת שם הוא הקדוש כדאמר בפרק בתרא דבכורות (דף ס:) עשירי מאליו הוא קדוש וי"ל דע"כ סבר רבה דאפשר לצמצם שיצאו שניהם בבת אחת דאי אי אפשר לצמצם והאחד יצא תחילה אם כן הוה ליה למימר עשירי וחולין מעורבין זה בזה דאפילו יצא עשירי בשתיקה ואחר כך יצא אחד עשר וקרא לו עשירי אין אחד עשר קדוש כלל דהא לא נעקר שם עשירי ממנו ועוד י"ל דאפילו סבר אי אפשר לצמצם כיון דאין יכול להכיר איזה יצא קודם לחברו ונתכוון לקרות שניהם עשירי קדשו תרוייהו ולא דמי לקרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי והכא מבתרא פריך דאינו קדוש אלא מחמת דבורו והראשון נראה לי עיקר: **עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה.** הגיה רש"י בפירוש כתב ידו דשניהם ירעו לפי שאין מתן דמים שוה שהשלמים טעונין ד' מתנות ומעשר מתנה אחת הלכך ירעו ויחלל (ג) מעות בדמי היפה שבהן ויאמר כל מקום שהם שלמים יהא מחולל על דמים האלו ויאכל שניהם במומן בתורת מעשר:

ומר

מסורת הש"ס

א) [קידושין נ: נדרים סט:], ב) [שם], ג) קידושין נא. מנחות נד: תוספתא דמאי פ"ח ה"י, ד) קידושין שם. בכורות ס., ה) [דקידושין ובכורות איתא רבא], ו) גם זה שם, ז) קידושין נא. מנחות עח:, ח) [דקידושין איתא ר"י בן לוי], ט) [ע"ב], י) [תרומות פ"ד מ"ג], כ) [ויקרא כז], ל) רש"ל מוחק זה,

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"א מהל' מעשר הלכה יד סמג עשין קלח טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף עו:

נו ב מיי' פ"ח מהלכות בכורות הלכה ד:

נז ג מיי' שם הלכה א:

נח ד ה מיי' פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הלכה טו:

◆

רב ניסים גאון

תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו מ' מתוך שמונים. כי לחם התודה ארבעים חלות, ואיתה בתורת כהנים נמצא לחמה שלתודה ארבעים חלות, נוטל מהן ד' ונותן לכהן. ובמס' מנחות בפרק התודה תמצא גם שם פירושו.

סליק מי שהוציאוהו

◆

רבינו חננאל

אמר רבה מ"ט דרב דאמר לא אמר כלום כל עיקר, משום דלא מסיים אתריה קסבר כל מאן דלא מסיים אתריה לא קנה שביתה במקום, ומי שלא קנה שביתה במקום ידוע ומסויים דומה למי שיצא חוץ לתחום מאחר שקדש היום שאין לו אלא ד' אמות בלבד. **איכא דאמרי טעמא דרב משום דכל דבר שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו.** פי' כיון שאין לאדם לקנות ארבע אמות מקום שביתה אחרי שקנה במקום אחר, כך אין לו לקנות שיעור שני מקומות בבת אחת, והוא תחת האילן שיש תחתיו שיעור כמה מקומות, כל ארבע אמות מקום, ולברור אחר כך איזה מקום שירצה. והוא כגון קידושי אשה ובתה כשם שאחר שיקדש אחת מהן אינו יכול לחזור ולקדש האחרת, כך אם יאמר בבת אחת (א) (מכם). ואמרי' מאי איכא בין תרי לישני דרבה. איכא בינייהו כגון דאיכא תחתיו דאילן ח' אמות ואמר שביתתי תחת ד' אמות מהני ח', למאן דאמר דהא לא מסיים אתריה האי נמי לא מסיים אתריה דלא אמר לא בצפון ולא בדרום. ולמאן דאמר כל שאינו בזה אחר זה כו', כיון דאמר ליקניין לי ד' אמות מהני ח', הרי כאילו בזה אחר זה קאמר דראשון מיהא קני ולא דמי לבת אחת. **ומותבי** אהא דרבה דאמר כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו, [מהא דתניא] המרבה במעשרות פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלין. הנה אם הוציא מן הכור מעשר שלו איפה אחת, וחזר אח"כ והפריש איפה אחרת השניה חולין. הנה המעשר אינו בזה אחר זה, ואם הפריש בבת אחת שתי איפות קנה מעשר, וישנן בבת אחת מדקתני פירותיו מתוקנין. קשיא לרבה. **ופריק** רבה שאני מעשר הואיל ואיתיה לחצאין, דאי אמר תיקדוש פלגא דחיטאתא קדשה, כאילו ישנו בזה אחר זה. פי' אילו אמר חצי כל חיטה מאילו שתי איפות מעשר הן קדשו, וכיון שאי אפשר לברר איזהו חציו הקדוש נתפס גם חצי האחר. ומשום דמשכחת לה דמקדש זה אחר זה, משום הכי מקדשו בבת אחת. ואקשינן והרי מעשר בהמה דליתה לחצאין דנוקמה בזה אחר זה, ואיתנהו בבת אחת, כדרבא דאמר עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה. ושנינן מעשר בהמה שני דמשכחת לה בזה אחר זה בטעות, דתנן קרא לתשיעי עשירי כו'. ואקשינן תוב והרי תודה דליתה בטעות ולא בזה אחר זה. ואיתמר תודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו מ' מתוך פ'. ופירק רבא הא איתמר עלה א"ר זירא הכל מודים היכא דא' קדשו מ' מתוך פ' דקדשי, כי היכי דאמינא אנא היכא דאמר ליקנו לי ד' אמות מהני ח' דקני. ופריק רבא ואוקמה לטע'

א) דשניכם מקודשות לי לא אמר כלום.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בהמה דליתיה לחצאין וליתיה בזה אחר זה ואמר רבה יצאו: (ב) תוס' ד"ה שאני וכו' שאם אמר סאה אחת זה כל חצי חטה וחטה יהא מעשר ואח"כ אמר: (ג) ד"ה עשירי וכו' ויחלל במעות:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה והרי מעשר בהמה כו' חזה ושוק וסמיכה. עי' בשער המלך פ"ג הלכה יג מהל' מעשה הקרבנות:

◆

מוסף רש"י

המרבה במעשרות. המפריש אחד מחמשה, שמנה ארבעה לחולין בגלל זה ומדד חמישית למעשר (קדושין נא. וכעי"ז מנחות נד:). **ומעשרותיו מקולקלין.** דטבל ומעשר מעורבין זה בזה, שהרי כולו טבל הוא, וכשמנה ארבעה לחולין לא היה לו ליטול מן הכרי למעשר אלא חצי מדה חמישית והוא הפריש מדה שלמה ושם מעשר לא חל עליו אלא כפי חשבון ונמצא השאר טבל ואסור לכל אדם עד שיתקננה (שם ושם). **לימא כל שאינו בזה אחד זה.** אם איתא דכל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת כלל, אמאי פירותיו מתוקנין ולמה חל שם מעשר אפילו לפי חשבון, הרי אינו בזה אחר זה, שאם הפריש פעם אחת וחזר והפריש לא היה שם מעשר חל על האחרון (קדושין נא.). **דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה.** הלכך כשהפריש בבת אחת יותר מכשיעור, יש לו למעשר לחול על כל חטה וחטה לפי חשבון ואיכא למימר דנתפשו כולהו לפי חשבון (שם). **והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין.** כשמנה תשעה אינו יכול להוציא שנים ולומר חצי כל אחד יהא מעשר ויקרב לחצאין, וליתא נמי בזה אחר זה, אחר שקרא לעשירי עשירי וחזר וקרא לאחד עשר עשירי אינו קדוש (שם). **עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה.** אחד מהן מעשר גמור אבל אינו ידוע איזה הוא, והשני שם שלמים עליו, כדין אחד עשר שקרא עשירי אחר שטעה וקרא לעשירי תשיעי, דקי"ל שהוא שלמים כדלקמן, האי הוי נמי שלמים, שהרי אחד עשר זה אף הוא אחר קריאת תשיעי נקרא עשירי, והרי הן מעורבין וירעו עד שיסתאבו ויביא בהמת חולין ויאמר כל מקום שהן שלמים יהא מחולל על בהמה זו ויקרב זו שלמים והשנים נאכלין לבעלים, ששניהם ספק מעשר ומעשר בהמה נאכל במומו לבעלים, והא הכא דאינו בזה אחר זה, דאילו קרא לעשירי עשירי לא קדש אחד עשר כלל, וכי קראהו בהדדי חשיב חד מינייהו מעשר לפטור את התשעה (שם). **שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות.** אם טעה מלקרות העשירי בשמו הוי מעשר, דתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר שבא אחריו של זה קרא עשירי, שלשתן מקודשין, וסוף המשנה תשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים, ויליף לה מקראי, הלכך כי היכי דחל שמו על הטעות חל נמי כי נפיק אחד עשר בהדיה ולא הפסיד העשירי את שמו בכך (שם). **והרי תודה.** לחמי תודה, דליתה בטעות. שאם שחט תודה על ארבעים חלות ונתכוין לשחורות ונמצאו לבנות, שאין אותן שבדעתו, לא קדשו, דתנן (נזיר לא.) הקדש טעות ב"ש אומרים הקדש וב"ה אומרים אינו הקדש, וליתה בזה אחר זה. שאם שחטה על ארבעים חלות וחזר ואמר על ארבעים אחרות יקדשו גם אלו עם אלו, לא קדשו, שהתודה טעונה ארבעים חלות כדאמרינן במנחות (עו.) ושחיטת הזבח מקדשתן קדושת הגוף כדאמרינן התם (עח:) קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזביחה, דהאי קרבנו בלחם משתעי, דכתיב על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו וגו' (קדושין שם). **שנשחטה על שמונים חלות.** הביא אלא לעזרה שמונים, קדשו עלה ארבעים מתוך שמונים. ויוצא ידי תודתו והתם מפרש היכי מתפלגים (שם). **ר' יוחנן אמר לא קדשו.** קא סלקא דעתך בדרבה פליגי דאמר כל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת, ומקשה לה מדחזקיה שהיה רבו של ר' יוחנן כדאמרינן (לעיל כד.) גבי סנדל שנפסקה אחת מתרסיותיו (קדושין שם). **היכא דאמר ליקדשו.** כלומר היכא דלא נתכוין שיקדשו אלא ארבעים ואת השאר הביא לאחריות שאם יאבדו או יטמאו אלו יהו אלו תחתיהן (שם). **לא יקדשו ארבעים.** כלומר לא נתכוון שיקדשו ארבעים בלא שמונים, שבדקוהו ואמר לכולם נתכוונתי (שם). **דלא קדשו.** כדרבה דכל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת (שם). **בסתמא.** ששחט סתם והלך לו (שם). **לאחריות קא מכוין.** ולא היה בלבו אלא על ארבעים (שם).